

Referat fra møte i Overvåkingsgruppen 21. - 22. september 2023

Fysisk møte i Oslo, Meteorologisk institutt med deltagelse på Teams

Godkjent av Overvåkingsgruppen 22. november

Deltagere:

Navn	Institusjon
Hilde Kristin Skjerdal	Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet
Øyvind Grøner Moe	Fiskeridirektoratet
Kai Håkon Christensen	Meteorologisk institutt
Øystein Leiknes	Miljødirektoratet
Kristine Orset Stene	Miljødirektoratet, Miljøstatus
Lasse H. Pettersson	Nansensenteret
Eldbjørg Sofie Heimstad	NILU, Norsk institutt for luftforskning
Merete Schøyen	NIVA, Norsk institutt for vannforskning
Jensen Henning	Norges geologiske undersøkelse
Ida Kristin Danielsen	Norsk Polarinstitutt
Louise Kiel Jensen	Norsk Polarinstitutt
Ingvild Andersson	Norges vassdrags- og energidirektorat
Jorge Sanchez-Borque	Oljedirektoratet
Johansson, Josefina	Havforskningsinstituttet, OVG sekretariat
Mette Skern-Mauritzen	Havforskningsinstituttet, OVG sekretariat
Ida Vee	Havforskningsinstituttet, OVG sekretariat
Sylvia Frantzen	Havforskningsinstituttet, OVG sekretariat
Anne Kirstine Frie	Havforskningsinstituttet, OVG sekretariat
Gro van der Meeren	Havforskningsinstituttet, OVG sekretariat
Kjell Gundersen	Havforskningsinstituttet, OVG sekretariat
Per Arneberg	Havforskningsinstituttet, OVG sekretariat
Bjørn Einar Grøsvik	Havforskningsinstituttet, OVG sekretariat

16. Referat fra forrige møte godkjent (vedlagt)

17. Informasjonsaker

I. Fra sekretariatet

- i. Faggrunnlaget er inkludert som kapittel 2 i det faglige grunnlaget fra Faglig Forum (FF), og overlevert til styringsgruppen. Det må forventes at vi får oppfølgingsspørsmål i forbindelse med skriving av den nye havmeldinga som skal være ferdig våren 2024. OVGs mulige involvering i forskningsprosjekt som interessenter er diskutert med Styringsgruppen ved Schive og Klaveness, der det ble klargjort at det er ingenting i mandatet som tilsier at en slik involvering er problematisk. Videre utvikling av indikatoroppsettet skal skje i dialog med styringsgruppen og Faglig Forum.

II. Fra redaksjonen i miljøstatus.no

- i. Indikatorer på miljøgifter for Barentshavet (polartorsk, lodde, reker) og fremmede arter vil snart bli publisert. Pågående evaluering av Miljøstatus. Per i dag ett bredt innhold som bør spisses. Visningstall viser en nedadgående trend, spesielt blant studenter. Miljøstatus vil videre kartlegge behov som også kan påvirke OVGs indikatorer på nettstedet.

III. Fra Faglig forum (Miljødirektoratet)

- i. Øystein Leiknes er ny leder av FF. FF har gjennomført et to-dagers møte for evaluering av arbeidet i gruppen. Det er utfordringer knyttet til mange parallelle løp i kunnskapsinnhenting, stramme tidsfrister og overgang mellom forskning, forskningsrapporter og forvaltning. Notat fra evalueringen er tilgjengelig. Forumet betraktes som viktig av de involverte for videre utvikling av havforvaltningsplanene. Det jobbes nå med oppfølgingspunkter fra evalueringen. Arbeidet er levert til styringsgruppen. Det foreligger et eget notat på målstruktur, hvor FF har evaluert dagens 38 mål. Det arbeides videre på samlet påvirkning som ledes av HI. Det er også igangsatt arbeid for å bedre digitale løsninger for å kommunisere FF sitt arbeid. KLD vil holde innspillskonferanse for en kort oppsummering av faggrunnlaget. Det vil legges opp til innspill fra ulike interessenter. Konferansen kan følges på [nett](#).

IV. Om andre overvåkingsinitiativ

- i. OSPAR: Miljødirektoratet
 - a) Quality Status Report (QSR) 2023 ferdigstilt 13. september. Oppfølgingspunkter etter ferdigstilling koordineres av Miljødirektoratet. Flere fagmiljøer involvert, bla. NINA, NIVA og NILU.
 - b) QSR rapporterer om nedgang i biodiversitet. Knyttet særlig til påvirkning av habitat med økende bekymring for andre påvirkninger som støy og usikkerhet rundt nivåer av forurensning. Bedre overvåking av marin forsøpling. Fortsatt forurensning fra elver. Klima er den største driveren av endring i de marine økosystem.

- c) Etablert MPA mellom Azorene og Grønland, som i utgangspunktet dekket område for overvintring av sjøfugl skal også inkludere havbunn. HI har bidratt til arbeidet.
 - d) Ledig stilling i OSPAR sekretariatet.
 - ii. MOSJ, CBMP og norsk-russisk overvåking av Barentshavet: NP
 - a) MOSJ: Fagrådsmøte i mai. MET presenterte sjøisovervåkingen for igangsetting av samarbeidet. Pågående indikatorvurderinger som sees i sammenheng med indikatorrevisjonen i OVG.
 - b) CBMP: Intet å melde.
 - c) Norsk-russisk overvåking av Barentshavet: Fortsatt stopp i arbeidet, men det pågår prosesser for å styrke miljøsamarbeid i Barentsregionen på miljøutfordringene i grenseområdene i nord. Møte i oktober for å jobbe videre med strategi for miljøsamarbeid i Barentsregionen.
- V. Andre overvåkingsinitiativ: Det pågår kartlegging av åpnete havvindområder, både fra OD og Mareano sin side. Arbeidet vil fortsette i 2024. Mareano har kartlagt områder rundt Svalbard, skal videre til vindkraftområder i Nordsjøen. Mer omfattende datainnsamling på reketoktet i Nordsjøen gjør dette toktet mer relevant som kilde til indikatorer for OVG. HI sitt økotokt går som normalt, tidligere varslete kutt ble ikke gjennomført.
- Innspill fra MET vedrørende havvind: det mangler overvåking med HF-radar på vestlandet som er nødvendig for å for eksempel vurdere effekter av havvind på strømmer, inkludert akkumulerte effekter fra flere vindkraftfelt. Disse effektene kan gi betydelige endringer i virvler, vertikal miksing og horisontale strømmer, som igjen kan påvirke biologiske prosesser som primær- og sekundærproduksjon. Temaet er tenkt dekket i den strategiske konsekvensutredningen for havvind for de 20 identifiserte utredningsområdene, men det er behov for å se på problemstillingen i et større perspektiv i forvaltningsplanarbeid. Beslutning: OVG vurderer i) behov for bedre overvåkingsdata ift. utvikling av havvind samt hva som dekkes av problemstillinger i konsekvensutredningen, og ii) om det bør kommuniseres en bekymring om manglende overvåking til styringsgruppen.
- Det ble også tatt opp i hvilken grad OVG bør gå inn og støtte infrastruktureknader relevant for økosystemovervåking. Beslutning: dette temaet tas opp på et senere møte.
- VI. **Om arbeid i ICES rettet mot økosystembasert forvaltning.** HI
- i. ICES-Russland samarbeidet utgår fortsatt, og det kommer derfor ikke ICES statusrapporter for Barentshavet.
 - ii. ICES gjennomførte Annual Science Conference i September. Effekter av havvind på fysikk og biologi var et tema som fikk mye fokus på konferansen.

- iii. Kortrapport for Nordsjøen blir ikke produsert av ICES arbeidsgruppen WGINOSE. OVG-leder tar dette opp med chairs for arbeidsgruppen.

18. Nytt fra forskningen

- i. Det pågår arbeid med utvikling av bunntål som reduserer kontakt med havbunnen, og dermed reduserer påvirkning på bunnfauna.
- ii. Vurdering av samlet påvirkning for polhavet er gjennomført, og vil snart foreligge som en publikasjon fra ICES arbeidsgruppen WGICA.

19. Nytt fra forvaltningen

- i. NVE har fått i oppdrag fra OED å gjennomføre en [strategisk konsekvensutredning](#) for de identifiserte utredningsområdene for havvind. NVE har også fått i oppdrag å gi [innspill til forvaltningsregimet](#) for fornybar energiproduksjon til havs.
- ii. 100 års jubileum av første verna området, Fokstumyra. Det ble i 1923 fredet som det første store naturvernområdet i landet. Dverggåsa, kritisk truet art, har lyktes med å lage 83 nye unger i sommer.
- iii. Fiskeridirektoratet har kvantifisert romlig utbredelse av trålkativitet. Kart er tilgjengelig på Yggdrasil.

20. Revisjon av indikatorene i Overvåkingsgruppen. Se også utfyllende vedlegg for mer informasjon.

- i. Indikatorrevisjon, ved Mette Skern-Mauritzen, Havforskningsinstituttet. Mål for indikatorrevisjonen er å finne best mulig indikatorsett som skal publiseres på miljøstatus.no, som både informerer om økosystemenes endringer og status, viktige drivere, og svarer på forvaltningsmål. FF reviderer for tiden målene, og OVG kan komme med innspill til operasjonelle der indikatorer kan benyttes for å svare på om målene er nådd eller ikke. Frist for ferdig rapport utsettes til første møte i 2024 for å sikre nok tid for diskusjon og refleksjon i arbeidet.
- ii. Indikatorer og kommunikasjon på miljøstatus.no, ved Kristine Orset Stene, Miljødirektoratet. Formidling til forvaltning og allmennhet har hittil vært viktig, samt skoleelever og studenter. Anbefalinger om havindikatorene fra nylig evaluering av Miljøstatus: statusen kunne kommet bedre fram i en overordnet oversikt (som kanskje kan hentes fra vurderingene av økologisk tilstand), tydelige konklusjoner på status og utvikling for hver indikator, mindre tekst, bedre visualisering av resultater, inndelinger etter tema på tvers av havområder for bedre sammenligning. Se vedlagt presentasjon for detaljer. Det er ønskelig å styrke deltagelsen fra OVG i prosessen. Indikatorene bør knyttes mer opp mot målene for havforvaltningsarbeidet, inkl. tydeligere identifisering av målgruppene. Antall indikatorer bør være maks. 120 for å sikre kapasitet til oppdateringer.
- iii. OVGs indikatorer og forvaltningsmål, ved Gro van der Meeren, Havforskningsinstituttet. Indikatorene og måloppnåelse har utviklet seg parallelt i 20 år, men sammenhengen mellom disse har ikke blitt vurdert tidligere. For Barentshavet blir nesten halvparten av målene

(20 av 38) vurdert med annen informasjon enn OVG sine indikatorer, mens 31 av 42 indikatorer benyttes til å vurdere måloppnåelse. Indikatorer som ikke brukes inkluderer bl.a. havklima og primærproduksjon, tema med få eller ingen mål. Flere mål kan kobles til indikatorene brukt i vurdering av økologisk tilstand. OVG ga sin tilslutning til valgte tilnærming som så gjennomføres også for Norskehavet og Nordsjøen.

- iv. Indikatorer og andre forvaltningsprosesser, ved Øystein Leiknes, Miljødirektoratet. Gjennomgang av indikatorer som brukes i OSPAR viser at mange påvirkningsindikatorer brukes både i OSPAR og i OVG, mens indikatorer for vurdering av effekter av påvirkninger er stort sett ikke er i bruk av OVG. Vil se videre på behovene opp mot ICES, FN, bærekrafts mål, nasjonale miljømål og MOSJ.
- v. Forurensningsindikatorer, ved Sylvia Frantzen, Havforskningsinstituttet. Gjennomgang og vurdering av indikatorene for alle havområder. Flere av indikatorer foreslås å settes sammen basert på tema, slik at de lettere kan sammenlignes på tvers av havområder. Se vedlagte presentasjon for detaljer. Det ble flagget en bekymring for nedlegging av målestasjon av lufttilførsler for Norskehavet på Andøya. Beslutning: Øystein Leiknes og Eldbjørg Heimstad ser videre på denne beslutningen og vurderer om OVG bør uttrykke bekymring for redusert overvåking av Norskehavet. Det ble også flagget behov for flere indikatorer på forurensning på sjøfugl og sjøpattedyr. Beslutning: dette vurderes videre i en egen gruppe for generell vurdering av indikatorer for sjøfugl og sjøpattedyr, ledet av Stine Frie (se neste punkt).
- vi. Økologisk tilstand (ØT), Barentshavet, ved Per Arneberg, Havforskningsinstituttet. Gjennomgang av indikatorene fra ØT for Barentshavet i felleskap. Se vedlagte tabell for oversikt over indikatorer og beslutninger tatt for den enkelte indikator. Det bør vurderes også her en mer samlet fremstilling av indikatorene på tvers av havområdene. Det er behov for bedre vurdering av sjøfugl- og sjøpattedyrindikatorene, samt for fysikk og primærproduksjon. Beslutning: en undergruppe for sjøfugl og sjøpattedyr opprettes med deltagelse fra OVG sekretariat, NINA og NP, ledes av Stine Frie, HI. Det opprettes også undergruppe for fysisk miljø for videre vurdering, ledet av Per Arneberg HI, med deltagelse fra OVG sekretariat, HI, Nansensenteret og Meteorologisk Institutt. Gruppene skal jobbe på tvers av havområdene. Benthos har indikator i ØT som er vedtatt som ny OVG indikator. Avventer diskusjon om indikatorer knyttet til menneskelig aktivitet til neste OVG møte.
- vii. Generelle indikatorer for Barentshavet utover økologisk tilstand, ved Ida Vee, Havforskningsinstituttet. Gjennomgang av aktuelle indikatorer, se vedlagte tabell for oversikt og beslutninger tatt for de enkelte indikatorene.

- viii. Økologisk tilstand, Nordsjøen og Norskehavet, ved Per Arneberg, Havforskningsinstituttet. Gjennomgang av indikatorene fra ØT for Nordsjøen i felleskap. Hetebølger tatt med som en del av fysikken. Se tabell for beslutninger om de enkelte indikatorene.
- ix. Oppsummering og veien videre. Ferdig utkast til OVG møte i februar 2024, vedtatte undergrupper rapporterer til neste møte 22. november. Da vil også indikatorer for menneskelig påvirkning gjennomgå. Rapporten vil sette fokus på hvordan vi kan samkjøre indikatoren opp mot forvaltningsmålene. Det bør videre sees på om det bør utvikles en felles tilnærming for statistiske analyser av indikatorene. Dag Hjermann, NIVA og Hiroko Solvang, HI inviteres til et møte om dette. Det bør også vurderes om det skal lages en felles mal med tilhørende r-kode for visualisering av indikatorene.

21. Eventuelt. Ny person ansatt i OD og vil erstatte Martin Jenssen.

22. Neste møter. 22. november (teams).

Vedlegg

Godkjent referat fra møte 05.05.2023	 Referat møte i Overvåkingsgruppen I
Til sak 20/23, indikatorer og kommunikasjon på miljøstatus.no, ved Kristine Orset Stene, Miljødirektoratet	 Indikatorer på Miljøstatus_present:
Til sak 20/23, indikatorer og forvaltningsmål, ved Gro van der Meeren, Havforskningsinstituttet	 Om indikatorer og miljømål, OVG og FF
Til sak 20/23, forurensningsindikatorer, ved Sylvia Frantzen, Havforskningsinstituttet	 Revisjon av forurensningsindika
Til sak 20/23, økologisk tilstandsindikatorer, ved Per Arneberg, Havforskningsinstituttet	 Indikatorer Økologisk tilstand n
Til sak 20/23, generelle indikatorer utover økologisk tilstand, ved Ida Vee, Havforskningsinstituttet	 OVG indikatorer ikke inkludert i ØT c
Til sak 20/23, revisjon av indikatorene i Overvåkingsgruppen	Forslag til revisjon av indikatorer.docx